

ΓΝΩΜΗ

Ανοχύρωτη οικονομία

Του Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ

ΣΕ ΜΙΑ ΔΙΕΘΝΗ οικονομική κρίση όλοι τρέμουν μήπως έρθει η στιγμή που αρχίσουν να καταρρέουν και να κλείνουν οι τράπεζες. Γι' αυτό πριν από λίγους μήνες, όταν κινδύνευσε η Νόρθεν Ροκ, η βρετανική κυβέρνηση παραμέρισε τις αρχές της και έσπευσε να τη διασώσει, ενώ το ίδιο έκαναν λίγο αργότερα και οι ΗΠΑ για την τράπεζα Μπερ Στερνς. Ένας λόγος που το έκαναν ήταν ότι πίστευαν πως η κρίση θα ήταν βραχύβια και έτσι το συνολικό σύστημα θα έμενε ανέπαφο. Ωστόσο η αδικαιολόγητη και παράδοξη αύξηση των επιτοκίων που έγινε πρόσφατα για να αντιμετωπίσουν οι κεντρικές τράπεζες τον πληθωρισμό αναζωπύρωσε την κρίση των στεγαστικών δανείων και σήμερα πληθαίνουν τα πιστωτικά ιδρύματα που κατακυλούν στις ζημιές και κινδυνεύουν να καταρρεύσουν.

Στην Αμερική, οι καταθέτες γνωρίζοντας ότι η κυβέρνηση δεν θα μπορέσει να ρίξει σωσίβιο στα επισφαλή ιδρύματα, έκαναν επιδρομή για να σηκώσουν τις καταθέσεις τους αναβιώνοντας εικόνες του 1929. Ακόμη χειρότερα, σήμερα αρκεί κάποιος αναλυτής να γράψει ότι χάλασαν τα ασανσέρ σε μια τράπεζα και οι μέτοχοι να αρχίσουν να ξεπουλάνε, λες και όλοι βιάζονται να φέρουν την κρίση σε ακόμη πιο επώδυνα βάθη.

Κάπως έτσι ράγισε και η εικόνα της «θωρακισμένης ελληνικής οικονομίας» με την οποία η κυβέρνηση προσπαθούσε να ξερκίσει την κρίση, αντί να σχεδιάσει συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπισή της. Το προηγούμενο εξάμηνο σπαταλήθηκε σε ρητορείες για τη σταθερή ανάπτυξη (η οποία

Αν αρχίσουν να καταρρέουν οι μικρές κατασκευαστικές, θα πέσουν οι τιμές των κατοικιών και θα αρχίσει ο χορός του Ζαλόγγου και στη χώρα μας

πέφτει διαρκώς), αόριστες υποσχέσεις για το Ταμείο των Φτωχών (οι οποίοι στο μεταξύ έγιναν φτωχότεροι) και ανεφάρμοστα ευχολόγια για την ακρίβεια (η οποία καλπάζει ακόμη πιο έντονα). Η αποτυχία του προϋπολογισμού θα εξανεμίσει και τα μικροεπιδόματα που θα ανακοινωθούν στη ΔΕΘ και θα τα κάνει να μοιάζουν σαν επίδειξη ειρωνείας σε μια κρίση που επιδεινώνεται ραγδαία. Ακόμη και μερικά σωστά μέτρα, όπως η φορολόγηση των μετοχών, θα έχουν αρνητικά αποτελέσματα στο περιβάλλον κατάρρευσης των αγορών όπου θα εφαρμοστούν.

Το μοναδικό πράγμα που έχει κρατήσει την ελληνική οικονομία κάπως πιο μακριά από τον πυρήνα της διεθνούς κρίσης δεν είναι τα διάτρητα οχυρωματικά έργα που δήθεν έκανε, αλλά το απλούστατο γεγονός ότι η αγορά των ακινήτων στην Ελλάδα είναι κατακερματισμένη και οι ιδιοκτήτες επιμένουν να μη ρίχνουν τις τιμές για να πουλήσουν, προσδοκώντας ότι σύντομα η ζήτηση σπιτιών θα ανακάμψει. Αν αρχίσουν όμως να καταρρέουν οι μικρές κατασκευαστικές εταιρείες από έλλειψη ρευστότητας, τότε θα πέσουν απότομα οι τιμές κατοικιών και μοιραία θα αρχίσει ο χορός του Ζαλόγγου και στη χώρα μας, που αργά ή γρήγορα θα περάσει και στις τράπεζες, γιατί θα οδηγήσει σε δριμεία υποαξίωση τα χαρτοφυλάκια ακινήτων.

Η ελληνική οικονομία χρειάζεται διπλή στρατηγική για να μετριάσει τις συνέπειες της επικείμενης κρίσης: Πρώτον, να ανακουφιστούν τα νοικοκυριά από το κύμα της ακρίβειας με άμεσα πρακτικά μέτρα, όπως η προσωρινή κατάργηση των ειδικών φόρων στα καύσιμα, η απαγόρευση εκπλειστηριασμών για τα ενυπόθηκα δάνεια πρώτης κατοικίας, η θέσπιση γενικευμένων οικονομικών ενισχύσεων στις φτωχές οικογένειες και φυσικά η μάχη των τιμών, την οποία δυστυχώς η κυβέρνηση ούτε την πιστεύει ούτε την κερδίζει ως σήμερα.

Δεύτερος άξονας, η διατήρηση της ανάπτυξης με ενίσχυση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, ιδιαίτερα στην Περιφέρεια που έχει καθηλωθεί σε οικονομική στασιμότητα και θα δοκιμαστεί ακόμη περισσότερο το καλοκαίρι από την πενιχρή τουριστική κίνηση.

Οι στόχοι αυτοί σήμερα είναι δραματικά πιο ουσιαστικοί από την τήρηση του προϋπολογισμού.

Υπάρχει βέβαια και ο άξονας της πολιτικής αξιοπιστίας για να αποδώσουν αυτά τα μέτρα. Αυτόν όμως τον ξηλώνουμε καθημερινά με την ασυγκράτητη φθορά των θεσμών και αξιών που δεν αφήνει εύκολα να στεριώσει ακόμη και μια σωστή και συστηματική πολιτική. Ίσως όμως η ραγδαία οικονομική επιδείνωση να αποτελέσει και την αφορμή επανόδου στη θεσμική σοβαρότητα και αξιοπιστία και να πάψουμε επιτέλους να λειτουργούμε σαν ανοχύρωτη πολιτεία απέναντι στην κρίση.